

Św. Jana Pawła II i nasze zawierzenie Maryi

Ostatnia pielgrzymka św. Jana Pawła II do Ojczyzny w roku 2002, odbywająca się pod hasłem „Bóg bogaty w miłosierdzie”, w wyjątkowy sposób powiązała zawierzenie Bożemu miłosierdziu z aktem zawierzenia Matce Miłosierdzia. Papieski Akt zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu, wypowiedziany w Krakowie-Łagiewnikach, został niejako dopełniony zawierzeniem Maryi w Kalwarii Zebrzydowskiej. Jana Pawła II wołanie skierowane do Boga o „miłosierdzie dla nas i całego świata” było przedłużone w prośbie do Matki Bożej: „zwróć na nas swe miłosierne oczy, wypraszaż to, czego dzieci Twoje najbardziej potrzebują”¹. Te dwa powiązane ze sobą akty zawierzenia zwiędziły niejako papieskie nauczanie na temat zawierzenia Matce Odkupiciela. W niniejszym artykule zostaną zaprezentowane istotne elementy tego nauczania.

1. Ta, która zawierzyła i zaprasza do zawierzenia

Bóg objawił swoje miłosierdzie w historii Przymierza. Przymierze zawarte najpierw z wybranym ludem Izraela, a potem w Chrystusie

Ks. Teofil STUDY - kapłan archidiecezji częstochowskiej, dr teologii dogmatycznej ze specjalizacją w mariologii. Członek zwyczajny Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej. Współorganizator i pierwszy przewodniczący Polskiego Towarzystwa Mariologicznego. Wykładowca teologii dogmatycznej w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej i Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie. Redaktor naczelny „Częstochowskich Studiów Teologicznych”. Autor publikacji z zakresu mariologii: *Refleksje maryjne*, Częstochowa 1994, *Służebnica Pańska*, Niepokalanów 1995; *Matka naszego zawierzenia*, Warszawa 2013 oraz artykułów w „Bibliotece Mariologicznej” Polskiego Towarzystwa Mariologicznego, kwartalniku mariologicznym „Salvatoris Mater” i „Częstochowskich Studiach Teologicznych”. Redaktor włoskiej publikacji polskich mariologów: *La Vergine Maria nel magistero di Giovanni Paolo II*, Città del Vaticano 2007. Duszpasterz Krajowy Pomocników Matki Kościoła.

¹ *Bóg bogaty w miłosierdzie. Jan Paweł II w Ojczyźnie, 16-19 sierpnia 2002*, Kraków – Warszawa 2002, 78. 127.

z całą ludzkością stało się znakiem obecności Boga miłosierdzia i Jego darów udzielonych człowiekowi. Ludzki partner został zaproszony w tym misterium Przymierza do zawierzenia i zaufania Bogu. W zbawczej „pełni czasu” postawa ta objawiła się w jedyny w swoim rodzaju sposób w wybranej na Matkę Zbawiciela Dziewicy z Nazaretu. Ewangelie od początku ukazują Ją jako głęboko związaną z ludem Przymierza oddanym w wierze i ufności Bogu. Co więcej, Dziewica Maryja stanowi reprezentantkę wspólnoty Przymierza, uosabia lud wybrany i wezwany do życia w komunii z Bogiem. Ona bowiem najdoskonalej odpowiedziała Bogu aktem całkowitego zawierzenia i zaufania, odpowiedziała darem z samej siebie: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego” (Łk 1, 38)². Można zatem powiedzieć, że Zwiastowanie było dla Maryi swoistą szkołą całkowitego zawierzenia Bogu³. Maryjny wykład Soboru Watykańskiego II ukazujący, w oparciu o Ewangelie, „Błogosławioną Dziewicę idącą naprzód w pielgrzymce wiary i utrzymującą wiernie swe zjednoczenie z Synem aż do krzyża”⁴, dokumentuje niejako i potwierdza to zawierzenie. To wszystko, czego Bóg Przymierza oczekiwał od człowieka, znalazł w ufnej postawie zawierzenia Matki Jezusa. „Pielgrzymowanie Maryi w wierze” osiągnęło swój szczyt pod krzyżem Syna. Krzyż stał się ostatecznym objawieniem pełni zbawczej miłości – daru Boga zawierającego z ludzkością Nowe Przymierze, w stojącej zaś pod krzyżem Maryi, która „z miłością godziła się, aby żertwa z Niej narodzona doznała ofiarniczego wyniszczenia”⁵, osiągnęło swą pełnię ludzkie zawierzenie, ludzka miłość-odpowiedź. Na Kalwarii wypełniło się Pismo (por. J 19, 28. 30), to znaczy wypełniły się wszystkie wysiłki Boga, aby połączyć się ostatecznie z człowiekiem. Z drugiej strony, swoje wypełnienie znalazło również ludzkie współdziałanie ze zbawiającym Bogiem w postaci pełnego zawierzenia i zaufania. W tym kontekście należy odczytać komentarz Jana Pawła II do słów Elżbiety błogosławiącej Maryję podczas

² I. de la POTTERIE, *Maryja w tajemnicy Przymierza*, tłum. A. Tronina, Warszawa – Częstochowa 2000, 13.

³ Tamże, 68.

⁴ CONCILIUM VATICANUM II, *Constitutio dogmatica de Ecclesia „Lumen gentium”* (KK) 58, AAS 57 (1965), 61: „Ita etiam B. Virgo in peregrinatione fidei processit, suamque unionem cum Filio fideliter sustinuit usque ad crucem”, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 158.

⁵ Tamże.

nawiedzenia: „Słusznie przeto w owym wyrażeniu «Błogosławiona, któraś uwierzyła» możemy upatrywać *jakby klucza*, który otwiera nam wewnętrzną prawdę Maryi: Tej, którą anioł przy zwiastowaniu pozdrowił jako «pełną łaski». Jeśli jako «pełna łaski» była Ona odwiecznie obecna w tajemnicy Chrystusa, to przez wiarę stawała się w niej obecna w wymiarach całego swego ziemskiego *itinerarium*: «szła naprzód w pielgrzymce wiary»⁶.

Dziewica Maryja, która od początku zawierzyła Bogu Przymierza, zaprasza do podobnego zawierzenia innych ludzi. Jako pierwsi zaproszenie to usłyszeli słudzy w Kanie Galilejskiej (por. J 2, 5). Bibliści podkreślają, że słowa tego zaproszenia są ściśle związane z misterium przymierza. Wskazujące na Jezusa i odsyłające do Niego słowa Maryi: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” stanowią *jakby* techniczną formułę podobną do tej, która występuje przy zawarciu przymierza na Synaju: „Uczynimy wszystko, co Jahwe nakazał!” (Wj 19, 8). Można zatem powiedzieć, że Maryja w Kanie Galilejskiej prosi, „aby słudzy przyjęli wobec Jezusa postawę, która w istocie jest postawą przymierza: doskonale poddanie się woli Bożej wyrażonej tutaj w poleceniu Jezusowym”⁷. To właśnie z pozycji Tej, która od początku zawierzyła Bogu, w Kanie „Matka Chrystusa staje się wobec ludzi *rzecznikiem woli Syna*, ukazując te wymagania, jakie winny być spełnione, aby mogła się objawić zbawcza moc Mesjasza”⁸.

Z powyższego wynika, że właśnie Matkę Jezusa winniśmy postrzegać jako wzór naszego zawierzenia i zaufania Bogu Przymierza, a także Tę, która zaprasza nas do pełnej akceptacji przymierza z Bogiem w Jezusie Chrystusie.

⁶ IOANNES PAULUS II, *Litterae encyclicae de Beata Maria Virgine in vita Ecclesiae peregrinantis* (RM) 19, AAS 79 (1987), 384: „Merito propterea possumus nos in illa dictione : «Beata, quae credit», *tamquam clavem* reperire unde ultimum illud de Maria verum recludatur, de ea nempe quae annuntiationis tempore ab angelo est salutata «gratia plena». Si vero uti «gratia plena» ab aeterno tempore Christi interfuit mysterio, per fidem dein participabat ipsius terrestre iter secundum totam eius amplitudinem: «in peregrinatione fidei processit»”, JAN PAWEŁ II, *Encyklika „Redemptoris Mater” o błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 2005, 379.

⁷ I. de la POTTERIE, *Maryja w tajemnicy Przymierza*, 204.

⁸ RM 21, AAS 79 (1987), 389: „Christi Mater coram hominibus se praebebat uti *voluntatis Filii interpretem*, indicem earum necessitatum, quae sunt procurandae ut salvifica Messiae virtus comprobetur”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 384.

2. Matka naszego zawierzenia

Takie określenie Matki Jezusa znajdujemy w pierwszej encyklice Jana Pawła II *Redemptor hominis*. Papież podkreślił w niej, że „Maryja musi się znajdować na wszystkich drogach codziennego życia Kościoła. Przez Jej macierzyńską obecność Kościół nabiera szczególnej pewności, że żyje życiem swojego Mistrza i Pana, że żyje Tajemnicą Odkupienia w całej jej życiodajnej głębi i pełni [...]”⁹. Ta macierzyńska obecność Matki Jezusa w życiu Kościoła wynika z samego testamentu Zbawiciela: „Niewiasto, oto syn twój... Oto matka twoja” (J 19, 26-27). Jest to w dalszym ciągu obecność Tej, „która uwierzyła”. Czytamy w encyklice maryjnej Jana Pawła II: „na tej drodze – pielgrzymce Kościoła poprzez przestrzeń i czas, a bardziej jeszcze poprzez dzieje ludzkich dusz, *Maryja jest obecna* jako Ta «błogosławiona, która uwierzyła», jako Ta, która «szła naprzód w pielgrzymce wiary», uczestnicząc jak żadne inne stworzenie w tajemnicy Chrystusa”¹⁰. To właśnie w swojej wierze i przez swoją wiarę Maryja jest „pośród wszystkich wierzących jakby «zwierciadłem», w którym odbijają się w sposób najgłębszy i najprostszy «wielkie dzieła Boże» (Dz 2, 11)”¹¹.

Maryja na swojej drodze wiary poprzedza Kościół, spotyka się z nim w Wieczerniku Pięćdziesiątnicy, by potem już do końca czasów towarzyszyć pielgrzymującemu w wierze Kościołowi jako Matka zawierzenia. Jan Paweł II, opisując tę więź wiary Matki Jezusa z wiarą Kościoła, odwołuje się do kategorii „uczestnictwa”, a nawet „utożsamienia”. Wszyscy wierni świadkowie Chrystusa „uczestniczą poniekąd

⁹ IOANNES PAULUS II, *Litterae encyclicae „Redemptor hominis”* (RH) 22, AAS 71 (1979), 323: „Ita fit, ut Maria in omnibus viis cotidianaе vitae Ecclesiae versetur oporteat. Eo quod ut Mater praesens adest, Ecclesia certum habet se reapse vitam vivere Magistri sui et Domini, se e mysterio vivere Redemptionis cum tota eius vivificatoria plenitudine”, JAN PAWEŁ II, *Encyklika „Redemptor hominis”*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 75.

¹⁰ RM 25, AAS 79 (1987), 394: „Hoc ipso in itinere — peregrinatione ecclesiali per spatium tempusque, immo etiam magis per animarum ipsam historiam, praesens adest *Maria* veluti illa «beata, quae credidit», tamquam illa quae in peregrinatione fidei processit, Christi communicans mysterium sicut non alius inter homines quisquam”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 390.

¹¹ Tamże: „Omnes inter credentes exstat ea *uti «speculum»*, in quo ratione simul altissima simul etiam clarissima referuntur «magnalia Dei» (*Act 2, 11*)”.

w wierze Maryi” – stwierdza papież w swojej maryjnej encyklice¹². A nieco dalej dodaje, że „wiara Maryi [...] staje się wciąż poniekąd wiarą pielgrzymującego Ludu Bożego”¹³. Maryja, jako Matka zawierzenia pielgrzymującego Ludu Bożego, stanowi w swoim zawierzeniu Bogu Przymierza istotny przykład do naśladowania, jest swoistą normą życia wiarą przez wszystkich zbawionych. Co więcej, Maryja pomaga także Kościołowi w jego ziemskim pielgrzymowaniu w wierze. Stanowi to drugi dopełniający wymiar „uczestnictwa” Kościoła w wierze Maryi. Jan Paweł II uczy: „Maryja nie tylko jest tutaj wzorem – pierwowzorem – dla Kościoła, ale czymś o wiele wyższym. Równocześnie bowiem «współdziała Ona swą macierzyńską miłością w rodzeniu i wychowaniu» synów i córek Kościoła – Matki. [...] Kościół obficie *czierpie* z tego «współdziałania» Maryi”¹⁴. Stąd też ci, „którzy z pokolenia na pokolenie, w różnych narodach i ludach ziemi przyjmują z wiarą tajemnicę Chrystusa, Słowa Wcielonego i Odkupiciela, nie tylko garną się z czcią i ufnością do Maryi jako Jego Matki, ale zarazem *szukają w Jej wierze oparcia dla swojej wiary*” – podkreśla na innym miejscu maryjnej encykliki papież¹⁵. W tym celu Maryja została dana przez Jezusa na Kalwarii umiłowanemu uczniowi i z tą świadomością uczeń „wziął Ją do siebie” (J 19, 27). Matka Jezusa miała odtąd stanowić „oparcie dla wiary” umiłowanego ucznia i wszystkich pokoleń wierzących w Chrystusa. Bibliści podkreślają, że owo stwierdzenie „wziął Ją do siebie” należy rozumieć analogicznie do słów z prologu ewangelii Janowej mówiących o tych, którzy przyjęli Słowo, które stało się ciałem (por. J 1, 12). Chodzi zatem o przyjęcie Matki Jezusa jako jednego z dóbr zbawczych, przyjęcie w duchu wiary. Zakładana jest tutaj przynależność do Chrystusa i osobowa łączność z Nim. Stąd też wynikającej z testamentu Jezusa relacji uczeń – matka nie można rozumieć autono-

¹² Tamże 27, AAS 79 (1987), 398, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 394.

¹³ Tamże 28: „Idcirco aliqua ratione fit Mariae fides [...] sine intermissione ipsa peregrinantis Populi Dei fides”.

¹⁴ Tamże 44, AAS 79 (1987), 421: „Hac vero in re Maria non est solum exemplar ac typus Ecclesiae, sed multo plus ei oportet tribuatur. Re quidem vera « *materno amore cooperatur ad gignendos et educandos* » filios et filias matris Ecclesiae. [...] Haurit abunde Ecclesia ex hac cooperatione”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 418.

¹⁵ Tamże 27, AAS 79 (1987), 398: „Qui vero in quavis generatione apud varias orbis gentes ac nationes suscipiunt credentes Christi mysterium, Verbi incarnati mundique Redemptoris, non tantum venerabundi convertuntur ac fidentes progrediuntur ad Mariam veluti ad Matrem eius, verum *in ipsius fide firmamentum suae conquirunt fidei*”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 394.

micznie, nie może być tutaj żadnej wyłączości. Nie można też mówić o jakiegokolwiek konkurencji pomiędzy oddaniem w wierze Chrystusowi i zawierzeniem Maryi. To zawierzenie Matce Jezusa zakłada jednoznacznie oddanie, miłość i posłuszeństwo Jezusowi¹⁶.

3. Synowskie zawierzenie Matce Jezusa

Macierzyńska obecność Maryi w życiu wierzących w Chrystusa, obecność wzoru i pomocy w zawierzeniu Bogu Przymierza prowadzi ostatecznie do odpowiedzi „synowskiego zawierzenia” Matce Jezusa. „Zawierając się po synowsku Maryi – uczy Jan Paweł II – chrześcijanin – podobnie jak apostoł Jan – «przyjmuje» Matkę Chrystusa i wprowadza Ją w to wszystko, co stanowi jego własne życie wewnętrzne, poniekąd jego ludzkie i chrześcijańskie «ja»”¹⁷. Istotna treść tego zawierzenia Matce Jezusa polega na osobowym, dogłębnym i trwałym spotkaniu z Maryją, wyrażającym się w ufności, dyspozycyjności i współpracy z Jej macierzyńską misją w misterium zbawczym. Należy zatem podkreślić, że odpowiedź zawierzenia Maryi będzie miała właściwy kształt i osiągnie oczekiwany cel, jeśli zostanie włączona w pełną i ostateczną odpowiedź zbawiającemu Bogu Przymierza. Jan Paweł II wyraził to w stwierdzeniu, że „[...] to zawierzenie się syna matce – nie tylko ma swój początek w Chrystusie, ale także – można powiedzieć – do Niego ostatecznie jest skierowane”¹⁸. Zawierzyć Maryi, oznacza zatem zdać się na pomoc Jej przykładu i macierzyńskiego wstawiennictwa, aby odnaleźć prawdziwy sens życia chrześcijańskiego, które jest życiem „w Chrystusie”¹⁹. Życie to bierze swój początek w sakramencie chrztu. W tym duchu św. Ludwik Maria Grignion de Montfort podkreślił w swoim *Traktacie o prawdziwym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny*: „Ponieważ wszelka nasza doskonałość polega na tym,

¹⁶ S. DE FIORES, *Consacrazione*, w: „Nuovo Dizionario di Mariologia”, red. S. De Fiores – S. Meo, Cinisele Balsamo 1985, 398.

¹⁷ RM 45, AAS 79 (1987), 423: „Fidelis, se filii in modum dedens Mariae, ut Ioannes apostolus, accipit «in sua» Matrem Christi atque in omnia inducit, quae eius propriam vitam interiore constituit, videlicet in suum «ego» humanum et christianum”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 420.

¹⁸ Tamże 46, AAS 79 (1987), 424: „[...] quo filius se Matri dedit, non solum in Christo exordium cepit, sed, ut fas est dicere, ad summum in eum dirigitur”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 421.

¹⁹ S. DE FIORES, *Consacrazione*, 409.

by upodobnić się do Jezusa Chrystusa, zjednoczyć się z Nim i Jemu się poświęcić, dlatego najdoskonalszym nabożeństwem jest bezsprzecznie to, które najwierniej upodabnia nas do Jezusa, najściślej z Nim jednoczy i poświęca nas wyłącznie Jemu. A ponieważ ze wszystkich ludzi Najświętsza Maryja Panna najbardziej podobna jest do Pana Jezusa, stąd wynika, że spośród wszystkich innych nabożeństw, nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny duszę naszą najbardziej jednoczy z Panem Jezusem i sprawia, że staje się Jemu najbardziej podobna. I dlatego doskonałe poświęcenie się Panu Jezusowi nie jest niczym innym niż doskonałym i całkowitym poświęceniem się Najświętszej Dziewicy. I takie właśnie jest nabożeństwo, które głoszę i które w istocie swej jest tylko doskonałym odnowieniem ślubów i przyrzeczeń złożonych na Chrzcie świętym²⁰. A na innym miejscu tenże autor podkreśla: „Maryja jest tą wielką formą Boga uczynioną przez Ducha Świętego, by wiernie ukształtować Boga-Człowieka przez zjednoczenie hipostatyczne i by ukształtować człowieka Bożego przez łaskę. Nie brakuje tej formie żadnej z boskich cech; ktokolwiek zostanie w nią wrzucony i pozwala się w niej urabiać, otrzymuje w niej wszystkie cechy Jezusa Chrystusa²¹”.

Wynika z tego w sposób jednoznaczny, że zawierzenie Maryi wpisuje się w przymierze chrzcielne z Chrystusem, znajduje się niejako w jego służbie. „Oddanie siebie Maryi – podkreśla Stefano De Fiores, komentując myśl św. Ludwika – wydaje się być gwarantowanym sposobem przeżywania przymierza z Bogiem. Maryja, Arka Przymierza, w której Bóg zjednoczył się nierozzerwalnie z ludzkością, prowadzi swoich czcicieli do przeżywania wielkiej rzeczywistości przymierza: życia w miłosnej komunii z Bogiem i akceptacji Jego wszechmocy w życiu osobistym i społecznym. Oddani Maryi powinni każdego dnia realizować podstawową zasadę przymierza: «Wy będziecie moim ludem, a Ja będę waszym Bogiem» (Wj 6, 7; Ez 37, 27; Jr 7, 23)²². Tak więc zawierzenie Maryi jawi się jako wyraz chrześcijańskiego zaangażowania, jako wyraz autentycznego życia zobowiązaniami chrzcielnymi. Sprowadza się to do wypełniania wynikającej z sakramentu chrztu misji kapłańskiej, prorockiej i królewskiej. „Ten, kto oddał się Maryi,

²⁰ *Traktat o prawdziwym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny*, tłum. H. Brownsfordowa, Szczecinek 2000, 133-134.

²¹ Św. Ludwik Maria GRIGNION DE MONTFORT, *Tajemnica Maryi* 17, w: TENŻE, *Pisma wybrane*, tłum. A. Frej, Warszawa 1986, 323.

²² S. DE FIORES, *Za głosem Maryi*, Warszawa 1999, 89-90.

wypełnia kapłańskie zadania, aktywnie uczestnicząc w liturgii, przemieniając własne życie w duchowy kult oddawany Bogu. [...] Ten, kto oddał się Maryi, naśladuje Chrystusa proroka, jeśli głosi, słowem i życiem, światu sobie współczesnemu dobrą nowinę o królestwie Bożym. [...] Ten, kto oddał się Maryi, wreszcie, pełni misję królewską, zwycięsko dominując nad siłami zła, budując nowy świat sprawiedliwości, pokoju i braterstwa²³. A wszystko to dokonuje się na wzór i z pomocą Maryi. Stąd też Jan Paweł II pytał podczas swojej pielgrzymki do Francji: „Jak możemy przeżywać nasz chrzest święty, nie kontemplując Maryi, błogosławionej między niewiastami, tak doskonale przyjmującej Boży dar? Chrystus dał Ją nam za Matkę. Dał Ją za Matkę całemu Kościołowi [...] Każdy katolik spontanicznie powierza Jej swoje modlitwy, oddaje się Jej, aby lepiej oddać się Bogu²⁴”.

Można powiedzieć, że oddanie Matce Bożej jawi się jako analogiczne do konsekracji w życiu zakonnym. Konsekrację tę Sobór Watykański II ukazał bowiem jako „głęboko zakorzenioną w konsekracji chrztu i pełniej ją wyrażającą²⁵”. Zarówno więc zakonne ślubowanie rad ewangelicznych, jak i oddanie Matce Bożej są ukierunkowane na otrzymanie obfitszych owoców łaski chrztu świętego²⁶. Mówiąc o życiu łaską chrztu świętego w kontekście oddania Matce Bożej, można również nawiązać do drogi neokatechumenalnej. Są ludzie, którzy – jak wiemy – wstępują na taką właśnie drogę, drogę wymagającej formacji, by ciągle wracać i niejako trwać przy źródle chrzcielnym. W podobnym duchu należy także postrzegać maryjny akt oddania, akt zawierzenia. To też jest swego rodzaju droga, droga permanentnej formacji. Aktu tego nie można bowiem sprowadzić jedynie do pięknych słów powtarzanej co roku uroczystości na Jasnej Górze czy też w naszych parafiach modlitwy oddania. Nawet powtarzane jeszcze częściej słowa aktu zawierzenia Maryi nie mogą wyrazić w pełni jego istoty. Chodzi o życie zgodne z duchem tych słów, chodzi ostatecznie o kształtowanie w sobie postawy oddania, zawierzenia samemu Bogu Przymierza.

²³ Tamże, 108.

²⁴ *Anioł Pański na Le Bourget, 1 czerwca 1980*, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 1 (1980) nr 6, 8.

²⁵ CONCILIUM VATICANUM II, *Decretum de accommodata renovatione vitae religiosae*, „*Perfectae caritatis*” 5, AAS 58 (1966), 704: „[...] quae in baptismatis consecratione intime radicatur eamque plenius exprimit”, *Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 266.

²⁶ KK 44, AAS 57 (1966), 50, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 147..

Na formacyjny charakter zawierzenia Maryi wskazał w swojej ostatniej encyklice *Ecclesia de Eucharistia* Jan Paweł II. Podkreśliwszy, że w celebracji każdej „pamiętki” Kalwarii jest obecny również Chrystusowy „dar Matki” dla Kościoła, Ojciec Święty stwierdził: „Przeżywanie w Eucharystii pamiętki śmierci Chrystusa zakłada także nieustanne przyjmowanie tego daru. Oznacza to, że – na wzór Jana – przyjmujemy do siebie Tę, która za każdym razem jest nam dawana za Matkę. Oznacza jednocześnie podjęcie zadania upodabniania się do Chrystusa w szkole Matki i zgodę na to, aby nam towarzyszyła”²⁷. Wynika z tego, że każda Eucharystia powinna nam przypominać, co więcej, powinna nas także prowadzić do powtórzenia tego ewangelicznego gestu Jana, którym było „zabranie Maryi do siebie”.

Przyjęcie „daru Matki” jest ściśle związane ze szkołą chrześcijańskiej formacji, a jest to „szkoła Maryi”. Określenie „szkoła Maryi” powraca wiele razy w papieskim liście *Rosarium Virginis Mariae*. W tej szkole, jak podkreśla Jan Paweł II, Maryja jest Matką, Nauczycielką i Przewodniczką²⁸. A pragnie nas uczyć nie czego innego, ale właśnie oddania Chrystusowi i coraz doskonalszego upodobnienia do naszego Odkupiciela. Jan Paweł II stwierdza: „Jedno jest pewne: jeśli powtarzanie «Zdrowaś Maryjo» zwraca się bezpośrednio do Matki Najświętszej, to z Nią i przez Nią miłość odnosi się ostatecznie do Jezusa. Powtarzanie ożywiane jest pragnieniem coraz pełniejszego upodobnienia się do Chrystusa, co stanowi prawdziwy «program» życia chrześcijańskiego”²⁹. Tak więc modlitwa różańcowa, stanowiąca ową „szkołę Maryi”, jawi się ostatecznie także jako swego rodzaju „szkoła zawierzenia”³⁰.

²⁷ IOANNES PAULUS II, *Litterae encyclicae de Eucharistia eiusque necessitudine cum Ecclesia* „*Ecclesia de Eucharistia* 57, AAS 95 (2003), 471: „In Eucharistia vivere memoriam mortis Christi requirit etiam ut hoc donum continenter excipiatur. Significat sumere nobiscum — exemplum Ioannis secuti — illam quae identidem uti Mater nobis datur. Significat eodem tempore munus exsequi se Christo conformandi, sive scholam Matris frequentando sive comitatum eius acceptando”, JAN PAWEŁ II, *Encyklika o Eucharystii w życiu Kościoła* „*Ecclesia de Eucharistia*”, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 1252.

²⁸ TENŻE, *Epistula apostolica de Mariali Rosario* „*Rosarium Virginis Mariae*” (RVM) 37, AAS 95 (2003), 31, JAN PAWEŁ II, *List apostolski* „*Rosarium Virginis Mariae*”, w: JAN PAWEŁ II, *Rosarium Virginis Mariae. Różaniec Najświętszej Maryi Panny*, Warszawa 2007, 54.

²⁹ RVM 26, AAS 95 (2003), 25: „Hoc unum patet: si precis «Ave Maria» iteratio recta via in Mariam dirigitur, cum Ipsa et per Ipsam denique amoris actus ad Iesum pervenit. Alitur enim repetitio ipsa voluntate sese plenius usque conformandi cum Christo qui est vitae christianae vera «forma»”, JAN PAWEŁ II, *Rosarium Virginis Mariae*, 44.

³⁰ T. SIUDY, *Kontemplacja zbawczych misteriów szkołą zawierzenia Maryi*, w: *Światło*

4. Z Matką Jezusa ku miłosiernemu Bogu

Obraz Maryi, jaki wyłania się z Biblii i całej Tradycji Kościoła, to obraz Matki w dziele zbawczego działania Boga w misterium Chrystusa i Kościoła. Wynika z tego, że również nasza życiowa więź z Matką Jezusa winna być wpisana w te zbawcze ramy objawiania się Bożego miłosierdzia. Aby nasze zawierzenie Maryi było autentyczne, musi być ono zatem włączone w chrześcijański dynamizm naszego oddania się Trójjedynemu Bogu. Zawierzenie Maryi nie może być nigdy postrzegane jako postawa autonomiczna, oderwana czy też tym bardziej przeciwstawiana fundamentalnemu oddaniu każdego chrześcijanina samemu Bogu. Nie jest to zatem i nie może być jakieś nowe życie duchowe, lecz tylko pewien charakterystyczny „sposób” życia w Bogu. Oddanie to ma bowiem uczynić chrześcijanina bardziej dyspozycyjnym wobec miłosiernego Boga i uległym Jego łasce³¹.

Nasze oddanie Matce Bożej ma stanowić niejako część życiowej odpowiedzi na zbawczy plan miłosiernego Boga. Jest to bowiem zawierzenie Tej, która w pełni zbawczego czasu współdziałała z Chrystusem Odkupicielem w objawieniu się zbawczego miłosierdzia. Stąd też budzi Ona w oddanych sobie ludzkich sercach nadzieję na Boże zmiłowanie i prowadzi nas do źródeł Bożego miłosierdzia. Synowskie zawierzenie Matce Jezusa wpisuje się więc w naszą ludzką drogę ku miłosiernemu Bogu. To właśnie z „Matką Bożą Miłosierdzia” (*Mater Misericordiae: Domina Nostra misericordiae*), a zarazem „Matką Bożego miłosierdzia” (*Mater divinae misericordiae*) - jak określa Dziewicę Maryję Jan Paweł II w encyklice *Dives in misericordia*³² - zdążamy ku miłosiernemu Bogu.

W ten oto sposób zawierzenie Maryi może stanowić charakterystyczny program życia chrześcijańskiego. Program ten ma ułatwić osiągnięcie chrześcijańskiej dojrzałości duchowej. Jest to – powiedzmy bardzo wyraźnie – program wymagający, gdyż zawierzenie Matce Jezusa wynika z kalwaryjskiego testamentu Odkupiciela. To schodząc z Kal-

tajemnic różańcowych w nauczaniu Jana Pawła II. Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczne – Maryjne, red. Z. Jabłoński, Częstochowa 2003, 171-178.

³¹ S. DE FIORES, *Consacrazione*, 407-408.

³² IOANNES PAULUS II, *Litterae encyclicae de Divina Misericordia „Dives in Misericordia”* 9, AAS 72 (1980), 1208, JAN PAWEŁ II, *Encyklika o miłosierdziu Bożym „Dives in Misericordia”*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 113.

warii, umiłowany uczeń Jan „wziął” Maryję do siebie. Z drugiej strony, jest to jednak program bardzo skuteczny, stanowiąc swoiste zabezpieczenie naszego właściwego otwierania się i przyjmowania zbawczego miłosierdzia. Tak należy, jak sądzę, rozumieć to swoiste dopełnienie zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu przez zawierzenie Matce Miłosierdzia podczas ostatniej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny. Te dwa akty ściśle łączą się ze sobą. Zawierzenie Maryi wpisuje się w akt zawierzenia Bożemu miłosierdziu i stanowi szczególnie skuteczny sposób jego wypełniania, czyli trwania z pomocą i na wzór Maryi na drodze zawierzenia Bożemu miłosierdziu. Prawda ta bardzo znamiennej została podkreślona już wcześniej w encyklice *Veritatis splendor*. Na zakończenie tego bardzo ważnego dokumentu „o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła” Jan Paweł II zwrócił się z modlitewną prośbą do Maryi Matki Miłosierdzia:

„O Maryjo,
Matko Miłosierdzia,
czuwaj nad wszystkimi,
aby nie był daremny Krzyż Chrystusa,
aby człowiek nie zagubił drogi dobra,
nie utracił świadomości grzechu
i umiał coraz głębiej ufać Bogu
«bogatemu w miłosierdzie» (Ef 2, 4),
by z własnej woli spełniał dobre czyny,
które Bóg z góry przygotował (por. Ef 2, 10)
i w ten sposób żył
«ku chwale Jego majestatu» (Ef 1, 12)”³³.

³³ TENZE, *Litterae encyclicae de quibusdam quaestionibus fundamentalibus doctrinae moralis Ecclesiae „Veritatis splendor”* 120, AAS 85 (1993), 1227-1228: „O Maria, Mater Misericordiae, omnibus nobis prospice, ne inanis reddatur crux Christi, ne deerret homo a via bonitatis, neque peccati conscientiam amittat, sed spem sibi augeat in Deo, «qui dives est in misericordia» (Eph 2, 4), libere exsequatur opera bona ab Eo praeparata (cf. Eph 2, 10) et sic fiat totam per vitam «in laudem gloriae eius» (Eph 1, 12)”, JAN PAWEŁ II, *Encyklika „Veritatis splendor” o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 838.

The Devotion to Mary of John Paul II and Us Summary

St. John Paul II, who dedicated all his life and his Church ministry to the Mother of God (*Totus Tuus*), became a unique witness and teacher of this way of life to all the Christians. According to the Holy Father, the Mother of God who was totally dedicated to God's mercy, is a role model and a help in our dedication. On her devotion Christians can base their devotion. In this way Mary, to whom we give our filial entrust, becomes the Mother of our trust in God and an exceptional help on our way to the sources of God's mercy. This article discusses, in the context presented above, the issue of Mary's devotion in the light of the teaching of John Paul II.

Słowa kluczowe: miłosierdzie Boże, Przymierze, zwiastowanie, wiara Maryi, Matka zawierzenia, szkoła Maryi, Eucharystia, modlitwa różańcowa.

Keywords: God's mercy, Covenant, annunciation, Mary's faith, the Mother of devotion, Mary's school, Eucharist, rosary prayer.